

Philipus Lastrich ab Ochevia,
Testimonium Bilabium, Venetiis 1755.

Testimonium XVII. de S. Ioanne Evangelista

Ioannes in caelo mystico Ecclesiae militantis inter fideles,
ut sol in physico inter sydera,
primo fuit *vas admirabile*, continens omnes radios dignitatum
et reluxit in illo excessus mutui amoris cum divino Magistro;
secundo *opus Excelsi*, in quantum renatus fuit
et recreatus quodammodo filius Mariae V[irginis].
Domine, hic autem quid? Ioan. 21. *Vas admirabile, opus Excelsi.* Eccli. 43.

1. [463]

Sicut omnipotentia, ita sapientia Dei infinita relucet in creaturis

{22a} Deus T.O.M., sicut in creando universa
infinitam ostendit potentiam,
ita in disponendo eadem et adornando
infinitam voluit ostendere bonitatem suam et sapientiam.
Unde in mirabilibus manuum suarum operibus
quaedam fecit mirabilissima,
quandoquidem in omni creaturarum genere excellentias atque perfectiones
per universa illius generis partim divisas
voluit collectas quoque simul relucere in aliquo uno eiusdem generis,
ut ita eum clarius cognoscamus, debite timeamus et amemus ardentius.
Sic in manna caelesti omnium ciborum saporem collegit et dulcedines.

Sic in sole omnium stellarum coacervavit radios et luces.

Philip Lastrić iz Oćevje,
Testimonium Bilabium ("Dvousno svjedočanstvo"), Mleci 1755.

Isto Svidočanstvo XVII. slavo-bosanski od S. Ivana Ivačića

U komu se ukazuje da je S. Ivan sud čudnovati, dilo Prvisokoga etc.

Domine, hic autem quid? Io. 21. *Vas admirabile, opus Excelsi.* Eccl. 43.
Gospodine, a ovî što e? Sud čudnovati, dilo Prvisokoga.

1. [473]

**Kako neizmirno mogustvo, tako i neizmirna mudrost Božja
sja u stvaranju &c.**

{31a} Kako prvisoki Bog svemogući u stvaranju stvorenja svoi
ukaza mogustvo neizmirno,
onako u nakićenju istie i razređenju
ukazati otje mudrost svoju, veličanstvo i dobrotu.
Šta radi među čudnovatim dili ruku svoji
nika učini pričudnovata,
budući da u svakom plemenu od stvorenjâ otje da izvrsnosti i podpunosti
koe je u onom plemenu ostalim na dile razdilio,
sve skupljene zajedno u komugod jednomu istoga plemena sjaju i gledaju se,
da ga uz to bolje poznajemo, većma se boimo i srčanie ljubimo.
Tako je u manni nebeskoj,

koju dade puku izraelskom u pustinji od Paleštine,
bio skupio okušenja od svih jizbina i slasti.

Tako po isti način skupi u suncu sjajnosti i zrake svih svitlosti,
ili zvezda nebeski.

5

10

15

Unde Ecclesiasticus, intuitus caelum mirabiliter constructum
mirabiliusque innumerabili multitudine
et elegantissima dispositione stellarum instructum,
exclamavit: *species caeli in visione gloriae*.

Ast cum oculos fixit in solem,
admirabundus eum his verbis est veneratus:

sol in aspectu vas admirabile, opus Excelsi.

Equidem *vas admirabile*,
{22b} utpote continens tantam decoris et splendoris magnificentiam,
quanta oculos humanos respectu debilitat.

Equidem *opus Excelsi* per anthonomasiam,
non quasi alia sydera non essent *opus Excelsi*,

sed in quantum eius infinita potentia
in illo magis relucet ac sapientia.

Demittamus, quaeso, nunc oculos de physico caelo ad mysticum,
nempe ad Ecclesiam S. militantem, quae, iuxta testimonium S. Gregorii,
saepe in sac[ro] eloquio regnum caelorum dicitur.

Et hoc regnum Salvator noster misericorditer comparavit proprio sanguine,

mirifice munivit doctrina caelesti
syderibusque S[anctorum] suorum ita eleganter ornavit,
ut cum maiori ratione dicere ausim quam Ecclesiasticus de caelo physico:
species caeli in visione gloriae.

Ast cum oculos figo in Ioannem,
admiratus ut alter Petrus haereo.

Odkud Crkveni, pogledavši nebo čudnovato sagrađeno
{31b} i čudnovatie neizbroenim mložtvom zvizda
i gizdavim razređenjem nakićeno,
zavapi: *species coeli in visione gloriae*, lipota nebesa u viđenju slave;
ali kad uprie okom u sunce,

začuđen polak lipote njegove i sjajnosti,
poštova ga ovizim ričma:

sol in aspectu vas admirabile, opus Excelsi:
sunce je, veli, kako vidim, sud čudnovati, dilo Prvisokoga.

I doisto, ako ga dobro promotrimo, poznaćemo da je *sud čudnovati*,
budući da se u njemu zdrži tolika lipota i veličanstvo sjajnosti,
kolika zanos i zasjenja oči naše tako,
da u njega ne moremo uprav gledati.

I doisto *dilo Prvisokoga*,
ne kao da ostale zvizde nisu dilo Prvisokoga,
nego *per anthonomasiam*, iliti po izvrsnitosti,
zašto u njemu osobitim načinom mogućstvo sja i mudrost
Majstora privisokoga.

Spustimo sada, molim vas, oči s tilesnoga neba na duhovno:
{32a} promotrimo to jest S. Crkvu, koja, po svidobci S. Grgura,
saepe in sacro eloquio regnum caelorum dicitur:
mlogo puta se zove nebo, iliti kraljestvo nebesko u S. Govorenju.

Ovo je ono kraljestvo koje Sin Boži vlastitom krvju svojom
milostivo odkupi i zakupi,

nebeskim naukom čudnovato utvrdi
i zvizdama svetie sluga svoi tako gizdavo nakiti,
da s većim razlogom mogu reći nego Crkveni od neba tilesnoga:
species caeli in visione gloriae: da je lipota nje u viđenju slave i dike.

Ali kad okom od promišljanja moga uprem u pripoljubljenoga učenika S. Ivu,
začuđen kako drugi Petar ostajem.

Petrus quippe, cum Vicarius Christi in terra fuissest iam constitutus
totiusque Ecclesiae militantis supremus Pastor ordinatus,
respiciens in Ioannem

vidensque multitudinem et magnificentiam dignitatum eius ac donorum,
nesciebat quo titulo ipse esset honorandus,
unde divinum interroget **{23a}** Magistrum:
Domine, hic autem quid?

Cui interrogationi cum Dominus facere satis noluerit,
sed solum dixit: *quid ad te? tu me sequere,*

videor mihi hodierna luce ipse obligatus satisfaciendi.

Et quia contemplor Ioannem
in caelo mystico Ecclesiae militantis inter caeteros Dei famulos
tamquam solem inter stellas in caelo physico,
reverebor illum hoc titulo: *vas admirabile, opus Excelsi.*

Vas admirabile in continendo,
quia omnes dignitates et dona, quae caeteris partim fuerant distributa,
in eo continebantur simul coacervata,
propter excessum amoris qui inter ipsum viguit
et divinum eius Magistrum.

Opus Excelsi in recreando seu renascendo,
quia, si in domo Zebedei creatus fuit et natus Ioannes, filius Salomae,
in monte Calvariae recreatus fuit et renatus quodammodo
verus filius Mariae.

Tantum assumo brevi sermone pro honore et gloria S. Io[annis] probaturus,
fisus fore ut a vobis attentionis honore solvar: incipiamus.

50

55

60

65

70

Petar bo, kad Vikar Isusov na zemlji jur biaše postavljen
i sve Crkve vojujuće Pastir i glava naređen,
pogledavši u Ivana

i videći mložtvo i veličanstvo dostojanstvi njegovi i darova,
ne znadiaše koim bi ga nazivkom poštovao,
odkud upita Meštra božanstvenoga:
Domine, hic autem quid? Gospodine, a ovî što je?

Komu upitanju budući da Gospodin ne kti dat zadovoljstva ni odgovoriti,
nego samo reče: *quid ad te? tu me sequere:*
o što ti je to, veli, Petre, ti slidi mene,
čini mi se da sam dužan ja danas odgovoriti.

I budući da Ivana motrim
na duhovnom nebu S. Crkve vojujuće među ostalim slugama Božiem
baš kako sunce na nebu tilesnomu među zvizdamu,
poštovaću ga istim nazivkom koizim Crkveni prisjajno sunce poštova:
velim dakle da je Ivan *vas admirabile*: sud čudnovati u uzdržanju,
zašto se uzdržavahu u njemu sva dostojanstva i darovi skupljeni zajedno,
koi su drugim na dile bili razdiljeni,

{32b} zaradi privršenja od ljubavi među njim
i Meštrom nebeskim Isusom;
i da je *opus Excelsi*: dilo Privilokoga u prtvorenju iliti priporođenju,
zašto, ako je u kući Zebedeojoj stvoren bio i porođen Ivan sin Salome,
na brdu od Kalvarie prtvoren bî i priporođen po niki način
sin Marie.

Toliko se poduzimam danas, za slavu i poštenje S. Ive,
kratkim govorenjem ukazati vam,
uzdajući se da će bit plaćen od vas svesrdim nastojanjem: i počinam.

2. [464]

**Interrogatio Petri de Ioan[ne] «*Hic autem quid?*» mysteriosa
deducitur mystice**

Cum appropinquasset tempus
et ascensionis Domini in regnum caelorum
et divisionis Apostolorum per orbem terrarum,
Petrus, teste praesenti Evang[elio], de Ioanne Dominum,
quasi ignoraret quid ille sit, interrogat:
Domine, hic autem quid?

Quam interrogationem fortassis multi una mecum admiramini,
nec immerito:

cum enim Petrus et Ioannes, divinum sequendo magistrum,
per integros tres annos simul sint conversati, simul peregrinati;
in eadem mensa pasti, in eadem poti;
quomodo potuit Petrus ignorare quid quisve sit Ioannes,

ut proinde quasi discendi cupidus requirat Magistrum: *hic autem quid?*

Arbitror utique N. interrogationem **[23b]** hanc non fuisse tam Petri inscitiam,
quam dignitatis et magnificentiae Ioannis mysterium.

Quod ut reseramus et ad claram ducamus cognitionem,
contentemini ducam vos in desertum Palestinae ad Israelitas
ex Aegypto in terram promissionis tendentes.

Hi quippe ibi, praeter alia beneficia et dona innumera,
perceperunt, <teste> S[acra] pagina, a Deo cibum quemdam caelestem, **20**
*omne delectamentum et omnis saporis suavitatem
in se habentem* (Sap. 16. 20).

Quo gustato, illico quasi extra se acti, invicem clamare caeperunt:
manhu? quid est hoc? (Exod. 16. 15.)

Et ratio erat illis tantae admirationis quia,
cum omnes sapores ed dulcedines,
quae per alios cibos sunt distributae,
in hoc manna caelesti coadunatos fuissent experti,
ignorabant quodnam nomen illi tribuerent.
Si enim panem appellassent, verum quidem dixissent,
sed non videbatur hoc solum nomen sufficere,
quia saporem habebat et casei.

5

10

15

20

25

30

2. [474]

Upitanje Petrovo od Ivana zlamenito se dovodi duhovno

Kada se biaše približalo vrime

i uzašastja Gospodinova u kralj[estvo] nebesko
i razašastja Apoštolskoga po okolišu zemaljskomu,
Petar, kako svidoči S. Ivand[elje] današnje, polak Ivana,
koliko da bi ga ne poznavao tko je, što li e, pita Gospodina, govoreći:
Domine, hic autem quid? Gospodine, a ovî što je?

Kom upitanju mlogi more biti da čete se zajedno sa mnom čuditi,
i s razlogom doisto:

zašto budući Petar i Ivan, božanstvenoga Meštra slideći,
za cile tri godine zajedno drugovali, zajedno putovali,
na istoj trpezi jili, na istoj pili,
kako je moglo biti da Petar ne zna što je, tko li e Ivan,

i tako da pita Meštra za naučiti se: *Gos[podine], a ovî što?*

Scinim doisto N. da ovo upitanje nie bilo toliko neznanje Petrovo,
koliko dostojanstva i veličanstva Ivanova otajstvo;
koje da otvorimo i bistro razumiemo,
dopuste mi se odvesti u pustinju od Palestine k sinovom izraelskim,
iz Eđipta iđućim u zemlju od obećanja.

Ovi bo ondi, izvan ostali dobročinstvi i darova,
primiše, kako svidoči S. Pismo, od Boga jizbinu niku nebesku,
*svako naslađenje i svakoga okušenja ugodnost
u sebi koja imadiaše.*

{33a} Okusivši dakle ovu jizbinu, udilj kao izvan sebe izišavši,
manhu?, to jest, što j ovo? među sobom počeše vapiti.

I razlog him od tolika začuđenja biaše zašto,
budući iskušali sva okušenja i sve slatkosti,
koje su na diele razdieljene drugim jizbinama,
skupljene zajedno u ovoj manni nebeskoj,
ne znadiahu koje bi njoj ime dali.
Zašto, da ju budu kruh nazvali, istinu bi doisto rekli,
ali im se činjaše da ovo samo ime ne bi bilo zadosta,
zašto slast imadiaše i od sira.

Si caseum proclamassent, necdum suffecisset,
 quia et carnis et lactis et butiri et olei et mellis et olerum
 universorumque caeterorum in se continebat saporem ciborum;
 unde admirati, *manhu?* invicem dicebant, nempe *quid est hoc?*
 Ecce nobis N. mysterium interrogationis Petri reseratum.
 Sicut enim Deus T.O.M. in manna praelaudato
 collectos posuerat omnes sapores atque dulcedines,
 quae per alios cibos sunt partim distributa,
 ita profecto divinus Magister omnes dignitates et dona gratiarum,
 quae reliquis domus suaे famulis partim divisit,
 in dilectiss[imo] discipulo suo simul coacervavit.
 Quo observato Petrus,
 admiratus nec quonam titulo Ioannem appellaret ratus,
 Magistrum interpellat: {24a} *Domine, hic autem quid?*
 Dominus tamen, ne aliis forte discipulis eius minus placeat,
 pro tunc non aliud respondit, nisi
quid ad te? Tu me sequere, quasi dicat:
 ego te, Petre, feci principem omnium Apostolorum meorum;
 te constitui supremum pastorem Ecclesiae, sponsae meae;
 te ordinavi in toto orbe terrarum vicarium meum.
 Itaque *tu me sequere*, custodiendo sponsam meam
 et gubernando meum gregem tibi concreditum.
 Accingere, ita tibi olim per Coronatum Proph[etam] meum annuntiavi,
accingere gladio tuo super femur tuum potentissime,
 seu accipe potestatem supremae auctoritatis
 qua instruxi te super universos electos meos,
 et ea utere, *prospere procede et regna.*
 Porro de Ioanne quid sciscitaris? *Quid ad te?*
 Memineris, Petre, quod Ioannes sit ille ipse dilectus meus,
 ad quem quondam canendo in sac[ris] canticis alludebam:
dilectus meus mihi et ego illi.

Da bi ju sirom prozvali, još ne biaše zadosta,
 zašto i mesa i mlika i masla i ulja i meda
 i sviu ostali jizbina slast u sebi imadiaše i okušenje;
 odkud začuđeni, *manhu?* što j ovo? među sobom govorahu.
 Evo vam N. otvoreno skrovište upitanja Petrova.
 Kako bo je Bog svemogući u rečenoj manni
 postavio skupljene sve slasti i sva okušenja,
 koja je po drugim jizbinama na dile razdilio,
 onako baš Meštar božanstveni sva dostojanstva i darove od milostī,
 koe je ostalim slugam svoim na dile razdilio,
 u pripoljubljenomu učeniku svom Ivanu zajedno je skupio.
 Što budući promotrio Petar,
 niti znajući koim bi ga nazivkom prozvao,
 začuđen pita: *Gosp[odine], a ovî što?*
 Gospodin ništanemanje, more biti da ostalim Apoštolom ne učini na žao,
 drugo za onda ne kti odgovoriti, nego samo mu reče:
quid ad te? Tu me sequere, otući reć:
 o što ti e to zapitivati, Petre?
 Ja sam tebe učinio poglavaram sviu moji Apošt[ola];
 tebe postavio najstarijem pastirom zaručnice moje, S. Crkve;
 tebe naredio moim vikarom na svem okolišu zemaljskom.
 Dakle *ti slidi mene*, pazeći zaručnicu {33b} moju
 i vladajući stado tebi priporučeno.
 Aggingere: pripaši se, kako sam ti davno navistio
 po Okrunjenom momu Proroku,
pripaši se mačom tvom svrhu bedre tvoje prijako,
 to jest, uzmi moć najviše oblasti
 kojom sam te oružao svrhu sviukolici obranie moji,
 i služeći se njom *prospere procede et regna*: id i dobri čas i vladaj.
 A od Ivana što iztražuješ?
 Imaš znati, Petre, da je Ivan oni isti moj dragi,
 komuno sam pivajući u pisma pripievao:
dilectus meus mihi et ego illi: da sam drag ja njemu, a on meni.

Igitur *sic eum volo manere,*
 sic in coelo Ecclesiae militantis
 splendere omnibus donis meis ac dignitatibus,
 quas caeteris partim distribui.

3. [465]
Ioan[nes] Ev[angelista] fuit decoratus omnibus dignitatibus

Ita certe divinus Magister partim distibuit
 dona sua atque dignitates ministris domus sua; et ipse dedit, verba sunt Apostoli, et ipse, inquit, dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam autem Prophetas; alios vero Evangelistas, alios autem pastores et doctores (Ephes. 4. 11.), adornando eos diversis virtutum floribus.
 Sed cum ad Ioannem ventum est, omnes dignitatum titulos, inquit S. Tho[mas] Vill[anova]nus, omnes gratias et honores quos per alios domus sua famulos sparsim divisit Deus, in hoc uno plenius coacervavit et accumulavit. (Ser. 1. de S. Io. Ev.)

Et nonne Ioannes {24b} est vas admirabile in coelo mystico Eccl[esiae] militantis non minus quam sol in coelo physico?
 Sicut enim luces et radii collecti in eo magis lucent quam in universis astris, ita, iuxta testimonium praelaudati S. Thomae, dignitates et dona in Ioanne, quia illa divinus Magister in hoc uno plenius coacervavit et accumulavit.
 Verumtamen, ne non nemini haec ornamenta dumtaxat videantur sermonis, progrediamur admiraturi veritatem.

Dakle, *sic eum volo manere:* tako oču da sto, i da u kraljestvu momu S. Crkve vojujuće svima onim dostojanstvi i darovma sja zajedno, koi su drugim na dile razdiljeni.

3. [475]
Ivan bì nakićen svima dostojanstvi &c.

Tako je doisto, na dile Meštar božanstveni razdieli
 darove svoje i dostojanstva slugam svoim u S. Crkvi vojujućoj; et ipse dedit, ovako svidoči Apošt[ol] S. Pavao, i on, veli, dade nika doisto Apoštole, a nika Proroke; a druge Evandeliše, a druge pastire i naučitelje, naktivši nji razlikim cvitovma od kriposti.
 Ali kad se govori od Ivana, omnes dignitatum titulos, omnes gratias et honores, quos per alios domus sua famulos sparsim divisit Deus, in hoc uno plenius coacervavit et accumulavit: sviu dostojanstvi nazivke, veli S. Toma od Villan[ove], sve milosti i poštenja, koja je po drugim kuće svoje slugama na dile Bog razdilio, u ovom jednom podpunie jest skupio. Te nie li dakle Ivan na nebū S. Crkve vojujuće vas admirabile, sud čudnovati, kakono sunce na nebū tilesnomu? Kakono bo svitlosti i zrake skupljene u njemu {34a} većma sjaju nego u svim ostalim zvizdama, onako, po svidočanstvu rečenog Naučitelja, dostojanstva i darovi u Ivanu, zašto hi je Meštar nebeski u ovom jednomu podpunie zgrnuo i skupio.
 Ništanemanje, da tkogodi ne procini da su ovo nakićenja samo od pripovidalača, odimo unapridak razgledajući ovu istinu.

Si Magister divinus honoravit multos titulo discipulorum suorum,
 Ioannes inter hos fuit praestantissimus,
unde in Evang[elio] dicitur *discipulus quem diligebat Iesus* (Io. 21),
 non quasi alias non dilexisset,
bene vero Ioannes per anthonomasiam dilectus
 Iesu discipulus fuit appellatus,
in quantum plus caeteris diligebatur et diligebat.
Si duodecim honoravit titulo Apostolorum,
 nonne Ioannes omnibus aliis et fidelior extitit et fortior?
Contemplemur, quae[m]o, mentali nostro oculo in tota passione Iesum,
 visuri utique relictum ab Apostolis et desolatum,
 qui timore perculti fugerunt omnes (Mar. 14. 50.)
 praeter Ioannem.
Hic solus, utpote fidelissimus omnium et constantissimus,
 div[inum] Magistrum numquam reliquit, hic solus eum comitatus
 Mariamque matrem eius fuit usque ad Calvariam solatus,
ubi tandem promeruit eam sibi dari in matrem et eiusdem consecrari filius.
Si soli quatuor condecorati sunt titulo Evangelistarum,
 quis dubitat Ioannem in penetrandis mysteriis atque exarandis
 tantum fuisse aliis celsiorem,
quantum aeterna Christi nativitas temporali praestat?
Ab hac etenim dumtaxat 3. Evangelistae incipiunt vitam Christi exarare,
 {25a} nec ultro extendi;
solus Ioan[nes], in sublime elevatus,
 aeternam Filii Dei nativitatem contingere fuit ausus, quando intonuit:
In principio erat verbum, et verbum erat apud Deum,
 et Deus erat verbum (Io. 1. 1.).
Si plerosque sustulit divinus Magister in Ecclesia sua
 ad dignitatem dastorum et doctorum,
Ioannes non modo fuit pastor gregis, sed pastor pastorum totius Asiae,
 unde iubetur a Domino, teste S. Scriptura (Apoc. 2.),
et erudire et reprehendere singillatim cunctos pastores
 seu episcopos vastissimi illius regni.

Ako božanstveni Meštar poštova mloge nazivkom od učenika svoi,
 Ivan je među ovim bio najizvrsnitii
i govor se u Ivandelju *učenik koga ljubljaše Isus*,
 ne kao da drugie Isus nie ljubio,
30 nego po izvrsnitosti,
 zašto je bio većma ljubljen i većma ljubio.
Ako ij dvanaest poštova nazivkom od Apoštolâ,
35 nie li Ivan među ovim i najvirnii bio i najslobodnii?
Nut pogledajmo okom od pameti Isusa u svoj muci svojoj:
 vidićemo ga doisto, pram svitlostju S. Ivand[elja],
 vidićemo ga, reko, ostavljeni i zapušćana od sviu ostalie Apošt[ola]
40 izvan Ivana.
Ovî sam, kakonoti najvirnii i najslobodnii,
 Meštra svoga nigda ne ostavi; ovî ga sâm jest pratio
 i Mariu majku njegovu tišio tja do Kalvarie,
gdi najposli dostojan bî nju primiti za mater i bit posvećen joj za sina.
45 Ako samo četiri biše nakićeni nazivkom od Ivandelištâ,
 tko sumlji da je Ivan i među ovizim najizvrsnitii,
budući da je on u dosegnutju i izpisaniju s<vetie> otajstvi
 toliko bio viši od ostalie,
koliko je vičnje porođenje Isusovo više od vrmenitoga?
50 Zašto bo tri ostala Evandelišta od ovoga počinjaju ispisivati život Isukrstov
 i otajstva S. Vire, a dilje se ne pružaju;
sâm Ivan, uzdigavši se,
 vičnje Sina B[ožiega] porođenje smide {34b} dokučiti, kadano zavapi:
U počelo biše Rič, i Rič biše pri Bogu, i Bog biše Rič.
55 Ako je mloge Meštar božanstveni uzdigao u Crkvi svojoj
 na dostojanstvo od pastira i naučitelja,
Ivan ne samo je bio pastir stada, nego jošter pastir od pastirâ u svoj Asii,
 odkud zapovida mu se od Gospodina, kako svidiči S. Pismo,
60 da i uči i kara svakog napose pastira
 iliti biskupa svega onog priširokoga kraljestva.

Porro doctorem dixerim fuisse eum tantum,
quantum homines, imo et Angelos quoque altissima sapientia sua,
quam, ut canit S. Mater Ecclesia,
ex ipso sacro Dominici pectoris fonte potavit (in eius offi.),
superaverat.

4. [466]

Ioan[nes] titulos et dignitates habuit etiam veteris testam[enti]

Nec solum dignitatibus et titulis omnibus novi testamenti,
sed veteris quoque dilectissimum suum discipulum
adornavit Magister divinus.

Quia inter Patriarchas quis Ioanni comparabitur?
Si enim Patriarcha dicitur pater multorum,
quis umquam extitit tot filiorum pater spiritualis,
quis tot discipulorum magister inclytus,
quot Christo et Ecclesia<e> peperit Ioannes?

Tandem, si de dignitate prophetica loqui velimus,
adorent eum et revereantur caeteri Prophetae:
tam enim alta mysteria et profunda
revelaverat illi in insula Patmos Dominus,
uti testatur Sacra eius Apocalypsis,

ut ausus sit dicere Hieronimus:

*Ioannes ea ausus est propalare mysteria,
quae forte mens nescivit angelica.*

Ioannes quippe, ut confirmat S. Chrysost[omus] (Hom. 80. in Ioan.),
nihil humanum in suis loquitur prophetiis,
quinimo neque ab Angelis, ut alii Prophetae, fuit edocitus **{25b}** ac illustratus,
sed a Spiritu Sancti profundis thesauris, inquit laudatus Doctor,
proloquitur Ioannes,
quae neque Angeli priusquam diceret neverunt.

Quam dignitatem admiratus S. Augustinus, *Ioannes*, inquit,
transcendit omnes campos ... syderum, omnes choros et legiones Angelorum.

65

A naučitelj imam reći da je bio toliki,
koliko mudrostju svojom i naukom,
koga e, kako svidiči S. Ivand[elje],
iz istoga studenca svetie prsa Isusovi zacrpio i napio se,
ne samo ljude, nego i Andele bio <je> nadašao.

5

4. [476]

Ivan imade dostojanstva i nazivke i staroga zakona

Niti samo dostojanstvi svima novoga zakona,
nego i staroga jošter nakiti Isus pripoljbljenoga učenika svog Ivana.

10

Zašto među Patriarkam tko će se Ivanu primeniti?

Ako bo je Patriarka *quasi multorum pater*: otac mlogie,
tko je igda bio otac duhovni od toliko sinova,
tko meštar privrsni od toliko učenika,
koliko Isusu porodi S. Ivan i Crkvi Katoličanskoj?
Najposli, ako čemo govoriti od dostojanstva proročanskoga,
neka se svi Proroci poklone Ivanu i poštaju ga:
toliko bo visoka otajstva i duboka

u adi od Patmoša očitovalo je njemu Gospodin,
kako svidiči S. Pismo,

koliko smide reći S. Jerolim:

*Ivan je ona smio prokazati skrovišta,
koja more bit pamet nie znala andeoska.*

15

Zašto bo Ivan, kako potvrđuje S. Krisostom,

ništa kako čovik ne govor u svoi proročanstvi,
pače ni po Andeli nie bio, kako drugi Proroci, naučen i prosvitljen,
sed a Spiritus S[ancti] profundis thesauris proloquitur Io[annes],

20

*quae neque Angeli **{35a}** priusquam diceret neverunt:*

nego, veli, iz duboke azne Duha S[vetoga] govoril Ivan
što ni Andeli nisu znali prie nego e rekao.

25

Komu dostojanstvu čudeći se S. Agustin, vapije ovako:

trascendit omnes campos ... syderum, omnes choros et legiones Angelorum:
Ivan je, veli, nadišao sva polja od zvizza i sve korove i mložtva od Andela.

Si itaque in praecognitione futurorum Angelos superavit Ioannes,

quidni adorent eum omnes Prophetae et revereantur?

O vas admirabile, quod tantas dignitates simul coacervatas
in se continet et titulos,
qui per alios sparsim sunt distributi!

30

5. [467]

Sicut dignit[atibus], ita virtutum floribus plenius aliis fuit ornatus Ioan[nes]

Verumvero divinus Magister,

qui tam liberalis fuit erga dilectiss[imum] discipulum suum Ioannem
in donandis ei titulis et dignitatibus,

utique non fuit avarus in ornando illum

prae caeteris omnium floribus virtutum:

si etenim electos suos Dominus ornavit viola fidei,
et praesertim Apostolos,

numquid Ioannes non fuit Apostolus fidelissimus?

Vidimus certe hanc violam tempore Passionis

aliquiditer emarcuisse in omnibus Apost[olis] praeter Ioannem,
porro in eo floruit usque ad Calvariam et sub cruce Domini.

Candidissimo autem lilio virgineae castitatis

ita splenduit inter reliquos sicut sol inter sydera:

idcirco caeteris altius meruit a Domino honorari,

canit S. Mater Eccl[esia],

quia virgo ab ipso electus, virgo in aeum permansit.

Nec tandem illi rosa defuit martyrii:

sufficiens testimonium perhibet huius veritatis S. Ecclesia,

dum officium de illo et missam celebrat tamquam de martyre,

eo die quo a crudeliss[imo] imperatore Domitiano

propter confessionem et praedicationem fidei

in ferventis olei dolium missus est (S. Hyer. lib. con. Iovin. ex Tertul.).

Ako je dakle Ivan u poznanju stvari došastie iliti u proročanstvu
Anđele nadišao,

zašto mu se ne bi poklonili svi Proroci i poštivali ga?

O vas admirabile! O čudnovata suda, koi tolika dostojanstva,
koja su drugim na dile razdieljena,
sva zajedno i podpunie u sebi skupljena uzdržavaše!

5. [477]

**Kako dostojanstvi, onako i kripostma je Ivan bio
podpunie od ostali nakićen**

Meštar pak nebeski,

koi toliko podaran bî polak pripoljubljenoga učenika svoga Ivana
u darovanju njemu sviu dostojanstvi i poštenja,
doisto nie bio lakom u nakićenju njega

svrhu ostalie svakim cvitjem od kriposti:

zašto, ako je obrane svoje nakitio ljubicom od vire,
i navlastito Apoštole,

jeda li nie Ivan bio među Apošt[oli] najvirnii?

Vidismo doisto da ova ljubica u vrime Muke Gospodinove

po niki način u svima Apošt[oli] izvan Ivana biaše uvenula,
a u njemu je cvala tja do Kalvarie i pod križem Isusovim.

A prisajnim ljiljanom čistoće divičanske

tako je sjao među ostalim, kako sunce među zvizdamama,

idcirco meruit altius caeteris a Domino honorari:

zaradi toga, kako piva danas S. Crkva,

dostojan se učini poštovati se pram ostalim većma od Gospodina,
quia virgo ab ipso electus, virgo in aeum permansit:

zašto bo divac od njega bî obran i divac uvik se uzdrža.

Najposli nie {35b} njemu mankala ni ružica od mučeništva:

svidiči nam ovu istinu zadosta S. Crkva Kat[oličanska],

koja oficie slavi od njega i misu kako od mučenika u onî dan,
u koino od prinemiloga cesara Domiciana,

zaradi ispovidanja i pripovidanja vire Isukrstove,

u vrila ulja sud bî postavljen.

{26a} In quo ferventi oleo, esto divinitus praeservatus quin moriatur,
 corona tamen martyrii coronari et hac rubicunda rosa ornari promeruit,
quia non Ioannes morti, sed mors Ioanni in martyrio defuit,
 inquit S. Tho[mas] Villan[ovanus] (Ser. de S. Io.).

Si igitur, teste S. Hier[onimo] (in c. 20. Matt.),
in martyre voluntas, ex qua ipsa mors nascitur, coronatur,
 merito S. Mater Ecclesia debere eum connumerari inter martyres censuit.
 Arbitror nihilominus hoc martyrium non esse illum calicem,
 quem Ioanni Dominus annunciatum cum dixit:
calicem quidem meum bibetis.
 Bibit etenim Ioannes calicem ipsissimae Passionis Domini
 in cruce pendentis, ut infra videbimus,
 per quem martyr promeruit fieri praestantissimus.
 Nam, sicut reliquias dignitates et gratias,
 quas, ut inquit praelaudatus S. Tho[mas] Vill[ovanus],
per alios domus suae famulos sparsim Deus divisit,
in hoc uno plenius coacervavit
 ut ad instar solis fiat *vas admirabile*,
 ita certe et corona martyrii praestantissima
 coronare eum fuit dignatus,
 quatenus mutui amoris utriusque in eo reuceat excessus.

6. [468]

Deducitur ex testimonio Petri quod Io[annes] plus aliis Christum dilexerit

Excessum, dixi, amoris mutui utriusque:
 Iesu, nempe, erga Ioannem et Ioannis erga Iesum.
 Nec enim immerito Ioannes plus caeteris a Domino fuit amatus,
 cum et ille Dominum amaverit plus caeteris.
 Principem Apostolorum S. Petrum in primum testem huius veritatis appello: 5
 auscultate, quaeso, an mihi eam sit testificaturus.

25 U komu vrilu ulju premda ga Bog uzdrža da ne umre
 svrhunaravnom kripostju,
 krunom sa svim tizim od mučenika okrunuti se
 i ružicom ovom rumenom nakititi se bî dostojan,
 zašto, kako sviđoči S. Toma Villanova,
non Ioannes morti, sed mors Ioanni defuit in martyrio:
 nie, veli, mankao Ivan smrti, nego smrt Ivanu mankala je u muci.
 Ako dakle, po nauku S. Jerolima,
in martyre voluntas, ex qua ipsa mors sequitur, coronatur:
 u mučeniku volja i želja, odkud smrt slidi, okrunja se,
 35 razložno doisto S. Crkva odredi da se on broi među mučenike.
 Scinim ništanemanje da ovo mučeništvo nie ona čaša,
 koju Gospodin Ivanu navisti kadano reče:
čašu doisto moju popiće,
 zašto je Ivan popio čašu iste Muke Gospodinove
 pod križem, kako ćemo malo poslije viditi,
 po kojoj čaši učini se dostojan mučenik biti najizvrsniti.
 Zašto, kako je ostala dostojanstva i milosti,
 koja, kako sviđoči rečeni S. Toma Villanova,
po ostalim kuće svoje slugama na dile Bog razdili,
u ovom jednomu podpunie sastavi,
 da na priliku sunca bude *vas admirabile*: sud čudnovati,
 onako doisto i krunom od mučeništva najizvrsnitiom
 dostojaо sê nebeski Meštar njega okrunuti,
 nek sja u njemu privršenje ljubavi zajmene obidviu.

6. [478]

{36a} Sja ljubav Ivanova polak Is[usa] sviđobom S. Petra

Privršenje, reko, zajmene ljubavi obidviu,
 to jest Isusove pram Ivanom i Ivanove pram Isusom.
 Nie bo brez uzroka Gospodin Ivana ljubio više od ostalie,
 budući i Ivan ljubio Isusa više od ostalie.
 Na sviđobu od ove istine najprvo zazivam poglavara apoštolskoga S. Petra:
 poslušajte, molim, oče I ju posviđočiti.

Cum Christus Dominus esset de hoc mundo discessurus,
 in quo relinquebat charam sponsam suam S. Ecclesiam,
 sed chariorem matrem, Mariam Virginem,
 satagens instituere ministrum et custodem vigilantissimum utriusque,
 10
 chariori tamen amantiorem se volens assignare,
 exploraturus quisnam ex discipulis erga {26b} se sit amantior,
 Petrum utpote seniorem interrogat: *Simon Ioannis, diligis me plus his?*
 Res[pondet] Petrus: *etiam, Domine, tu scis quia amo te;*
 15
 non tamen ausus est addere: amo te plus his aliis.
 Itaque secundo interrogatur a Domino iisdem verbis
 et iisdem respondet.
 Tandem tertio dixit Iesus: *Simon Ioannis, diligis me plus his? Q[uasi] d[icit]*:
 20
 «Novi, Petre, ego ipse quod omnes vos me ametis et diligatis,
 sed scire cupio an plus aliis tu me diligas atque ardentius».
 Numquam tamen praesumpsit Petrus dicere quod plus diligit,
 25
 quia noverat Ioannem se superare
 in ardentissimo amore erga divinum Magistrum;
 quinimo contristatus est Petrus, quia dixit ei tertio: *amas me?*
 Et dixit ei: *Domine, tu omnia nosti*, volens tacitus dicere:
 30
 nosti, Domine, qualiter amoris mei flammam
 timoris gelu tunc extinxerit et superaverit,
 cum te in domo Caiphae negavi et in acerbissima Passione deserui;
 Ioannis autem ardentissimum, quo te diligit, amorem,
 nulla grando cruciatuum, qua impetebaris a perfidis Iudeis, concussit,
 35
 nulla glacies timoris extinxit ac retardavit,
 quin te secutus usque ad Calvariam solus fuit pro solatio
 et tibi in cruce patienti et dilectissimae Matri tuae sub cruce lugenti,
 ille solus tibi in omnibus angustiis passionis tuae astitit:

Kada naš Gospodin imadiaše poći od ovoga sveta,
 na komu ostavljaše dragu svoju zaručnicu S. Crkvu,
 al dražu Majku, D[ivicu] Mariu,
 nastojeći dakle jednoj i drugoj zabilžiti i ostaviti
 slugu iliti pastira i čuvaoca,
 dražoj ništanemanje otuć namistit ljubezniviega,
 za iskušati koi je najljubeznivii polak sebe,
 Petra kako starjega upita: *Petre, ljubiš li mene više od ovi ostalie?*
 Odgovara mu Petar: *toliko je, Gospodine, ti znaš da te ljubim;*
 ali ne usudi se reći da ljubi više od ostalie.
 I tako drugi put upita ga Gosp[odin] istim ričma
 i Petar mu istim ričma odgovori.
 Najposli treći put mu reče Gospodin: *Simon Ioannis, diligis me plus his?*
 Petre, ljubiš li me više od ovi ostali? Otiuci reći:
 znadem ja, Petre, da vî svi mene milujete i ljubite,
 ali želim ja znati ljubiš li ti mene više od ovi ostalie.
 Ništanemanje, Petar se nigda ne usudi reći da ga ljubi većma od ostalie,
 zašto bo je poznavao da Ivan njega nadhodi
 u priužganoj ljubavi Isusovoj;
 nego jošter *contristatus est*: smuti se, veli, siroma Petar za to,
 što mu reče Isus treći put: ljubiš li me više od ovie ostalie?
 Zato mu odgovori: *Domine, tu omnia nosti*:
 ta, Gospodine, ti svaka znaš, što me zapituješ? Otiuci reći:
 ti znaš, Gospodine, kako ljubavi moje plamen
 {36b} ledom strâ žudinskoga bî zagašen onda,
 kadano te u kući Kajfinoj, u vrime prigorke Muke tvoje, zataja i ostavi;
 a Ivanove priužgane ljubavi, kojom tebe ljubi,
 nikakav grâd od muka,
 niedan mraz od straha ne utrnu, niti ga zakasni
 da te ne sledi tja do Kalvarie, on je sam bio za utišenje i za razgovor
 i tebi na križu trpećemu i Majci tvojoj pod križem plačućoj,
 on je sam vazda bio kod tebe u svim tugama muke tvoje:

quomodo ergo dicere praesumam quod te plus amem?
Amo te, dilectissime Magister, et diligo,
quantum humana infirmitas mea sinit;

sed quod plus amem aut amorem Ioannis attingam,
hoc non ausim dicere.
O vas admirabile, Ioannem!

7. [469]

Excessus amoris Io[annis] erga Ies[um] praesertim paret in ultima coena

Descendamus tamen de Calvaria Ierosolymam,
contemplaturi mirabiliora;

ubi, lucente lumine S. Evangelii, intueor quod Ioannes {27a} in ultima coena
coram omnibus suis condiscipulis
recubuisset supra pectus Iesu (Io. 13. 25.).

Bone Deus!

Ergo audet discipulus reclinare caput super pectus magistri,
famulus super pectus domini, servus super pectus regis?

Ergo audet creatura reclinare caput
ad quiescendum in sinu Creatoris,
et hoc in publica mensa coram multis consendentibus?

Ioannes, quid agis?

Vel non advertis quod Iesus sit Magister, tu discipulus?
Jesus Dominus, tu famulus? Jesus Rex regum, tu servus?
Jesus denique Creator, tu autem creatura?

Unde tibi libertas tanta et confidentia?

Verendum ne sis ebrius profecto.

Sanctus Ioannes Baptista, indignum se reputans
contingere calceos Iesu, dicebat:

non sum dignus corrigiam calceamentorum eius solvere (Lucae 3. 16.).

40 kako ću dakle usudititi se reći da te ljubim više od njega?
Ljubim ja tebe, Gospodine,
koliko slabost lјuska pripušta,
i da ovdje Ivana nie, znam što bi rekao,
al da te ljubim više od Ivana il dokučujem ljubav njegovu,
to ti reći ne smiem.
45 O vas admirabile! Evo koliko je sud čudnovati S. Ivan,
koi zdrži u sebi toliko privršenje zajmene ljubavi.

7. [479]

Privršenje ljub[avi] Ivanove osobito se vidi na večeri najposlidnjoj

Sniđimo ništanemanje s Kalvarie u Jeruzolim:
vidićemo čudnovatia zlamenja i iskušanja
ovog privršenja od ljubavi.
Ondje bo vidim, u prosvitljenju S. Ivandelja, da Ivan na večeri najposlidnjoj
prid svom družinom svojom
naslonivši se počiva na krilu Gospodinovu.

Začudo će vam bit ovo, more biti da mislite mlogi. Te kako to?
Dakle smie učenik nasloniti se na krilo meštovo,
sluga na krilo gospodarovo?

10 Dakle smie stvorene nasloniti glavu svoju
na krilo i na prse Stvoritelja svoga i ondi spavati i počivati?

O Bože neumrli, što čujemo! Ivane, što činiš?

Zaer se ne osičaš da je Isus Meštar, a ti si učenik?

15 Isus Gospodin, a ti sluga?
Isus najposli Bog Stvoritelj, a ti stvorenje?
Odkuda ti toliko pouzdanje i sloboda?

Bojati sê, Ivane, da nisi ti pjan il poludio.

Promislider {37a} malo, poštovani učeniče, kako S. Ivan Krstitelj vapije:
non sum dignus corrigiam calceamentorum eius solvere:
nisam dostojan, veli, svežâ od obuće Isusove razvezati.

Sanctus Petrus, indignum se reputans eum in sua navi habere, dicebat:
exi a me, Domine, quia homo peccator sum (Luc. 5. 8.).

Apostolus S. Thomas, ius<s>us ab eodem Domino: *infer digitum tuum huc*,
 non est ausus contingere pectus eius, sed exclamavit:
Dominus meus et Deus meus (Io. 20. 27.).

25

Quomodo ergo Ioannes, ut dicit Episcopus Villanovanus (ser. de S. Io.),
non iussus, non petita venia, confidenter recubuit supra pectus Domini?

Quis non diceret quod Ioannes, nisi ebrius fuisse,
 tantam confidentiam numquam habuisset saltem in publica mensa?

30

Nolite mirari N.,
 non enim longe estis a veritate.

Non negarim, imo concedere debo Ioannem tunc fuisse ebrium;
 et quidem, quo magis fuit ebrius,
 eo minus scivit erubescere coram condiscipulis
 et cum maiori libertate ausus est caput suum
 ad sinum reclinare divini Magistri.

35

Restat indagare dumtaxat {27b} quali potu inebriatus erat:
 hic enim non deest mysterium.

40

8. [470]

Qui amore proprio inebriatur non advertit maiestatem

Ad reserandum igitur mysterium ebrietatis et insaniae S. Ioannis,
 non displiceat audire sponsam S. Scripturae cantantem,
 quae primis verbis Canticorum suorum invitat Regem coelestem
 ad se osculandam:

osculateur, inquit, me osculo oris sui.

Itane - discurro cum illa - itane, o speciosa creatura,
 audes osculum petere a Creatore?

Nimis libera, ne dicam immodesita mihi videris:
 quae enim ancilla a suo rege terrestri osculum petere
 impune praesumeret?

Nulla profecto unquam.

S. Petar nedostojna sebe procinjuje imat Isusa u svojoj lađi, zato vapie:
izidi od mene, Gospodine, zašto čovik jesam grišnik.

Apošto S. Toma, zapoviđen da ruku metne na prse Isusove,
 ne smide ju metnuti, nego zavapi:
ti si Gospodin moj i Bog moj.

Kako dakle ti, Ivane,
non iussus, non petita venia: ni zapoviđen, ni dopuštenje prosivši,
 smieš nasloniti se na krilo Gospodinovo?

Tko bi virovaо da nisi il pjan il izludio,
 ne stideći se bari od družine na očitoj trpezi?
 Ništanemanje, nemojte se čuditi, bratjo moja.

Vi istinu gorovite i mislite:
 pjan je Ivan, istina je,
 i zato, koliko je više bio pjan,
 toliko sê manje znao stiditi na očitoj trpezi od družine.

Samo nam ostaje iztraživati kakvim je pitjem bio se opio:
 zašto ovdi ne manka otajstvo.

8. [480]

Tko se opie ljubavju, ne misli veličans[tvo]

Za otvoriti dakle otajstvo opitja i zaluđenja Ivanova,
 ne budi vam mrsko poslušati zaručnicu S. Pisma pivajuću,
 koja najprvim ričma svoje Pisme zaziva Kralja nebeskoga
 da ju poljubi:

5
osculateur me osculo oris sui: nek me poljubi, veli, poljubljenjem usta svoi.
 Tako li je? - ja s njom razgovaram se - Tako li je, o gizdavo stvorene,
 te ti li smieš usudit se iskat poljubljenja iliti celivanja
 od Stvoritelja tvoga?

10
 Te koja bi službenica smila proziti i iskati od jednoga kralja zemaljskoga
 da ju poljubi brez pokaranja?
 Niedna doisto nikada.

Intuere, devota sponsa, intuere beatam Mariam Magdalenam;
 intuere, inquam, et observa,
 edocenda ab illa humilitatem erga Regem coelestem.
 Illa quippe cum timore fuit ausa et tremore plurimo
 contingere sacros pedes celsiss[imi] huius regis,
 et hoc quidem tantummodo tunc,
 quando lacrymis coepit rigare pedes eius et capillis capitum sui tergebat,
 et osculabatur pedes eius, teste Evan[gelio] (Luc. 7. 38.).

Dum ergo te sentio cantare, alludendo Regi coelesti, Creatori tuo,
 invitando illum ut proprio ore suo tibi figat osculum,
 non possum non iudicare te aut insanisse superbiam
 aut potu madere ebriam;
 nec haberes caeteroquin confidentiam, dixerim immodestiam talem,
 ut osculum petas oris eius,
 quin potius humiliata cum Magdalena contenderes osculari pedes eius.
 Devota sponsa pie ac devote respondet excusando se,
 non autem negando quod sit et fatua quodammodo et ebria:
nolite, inquit, me considerare, seu admirari
quod fusca et quasi fatua sim;
quia decoloravit me sol: sol, scilicet, iustitiae, Rex ipse coelestis,

decoloravit, seu {28a} obnubilavit mentem meam et intellectum
 ardentissimo igne charitatis ita,
 ut quasi mente capta non videam neque advertam satis quid faciam.
 Quia, ut testatur S. Ber[nardus] (Ser. 28. in Cant.),
decolorari a sole est ignescere charitate.

Neque ebriam negarim, quinimmo fateor me esse;
 sum quidem ebria, sed ebria eiusdem charitatis vino potentissimo,
 quia *introduxit me rex in cellarum sua* (Cant. 1. 3.)
 et *ordinavit in me charitatem* (16. 2. 4.).

Non ergo fuit partus superbiae, minusque immodestiae
 confidentia sacrae sponsae, dum a colesti Rege osculum petiit,
 sed effectus ardentissimi amoris:

15

20

25

30

35

40

45

Pogledajder, devota zaručnico, pogledaj Mariu Mandalinu i promotri,

{37b} te se nauči poniženstvu polak Kralja nebeskoga.

Ona bo sa strahom usudi se i drčući
 dotaknuti se nogu Isusovi,
 i ovo samo onda,
kadano suzama poče obliviati noge njegove i kosama glave svoje trjaše,
i ljubljaše noge njegove, kako nam svidoči S. Ivand[elje].

Dakle, dok te čujem pivati i pripievati Kralju nebeskom Isusu
 da te vlastitiem ustma svoim poljubi,
 ne mogu drugo misliti, nego da si il pjana il izludila,

inačie take slobode ne bi mogla imati,

nego u poniženstvu s Mandalinom tražila ljubiti noge njegove.
 Odgovara nam devota ova S. Pisma zaručnica ogovarajući ponizno sebe,
 ne tajeći da je izludila po niki način i pjana:
nolite me considerare: nemojte me, veli, gledati ni čuditi se,

quia decoloravit me sol: zašto, veli, sunce, to jest Sunce od pravde,
Sunce nestvorenog, jedini Sin Boži,
zasjenio me i zamaglio pamet moju i razum
vatrom priužgane ljubavi svoje tako,
da kao izludivši ne sićam se što pivam, što li činim.
 Zašto, kako svidoči S. Bernardo,
decolorari a sole est ignescere charitate:
 zasiniti se od sunca jest goriti ljubavju.

Niti mogu reći, veli devota zaručnica, niti mogu reći da nisam pjana:
 jesam pjana doisto, ali pjana vinom prijake ljubavi svoje,
 zašto *introduxit me rex in cellarum sua, et ordinavit in me charitatem:*
 uveo je mene Kralj nebeski u konobe svoje
 i navratio u me rike ljubavi svoje.

Nie dakle N. bio plod holosti ili brezobrastva S. zaručnice
 što želi celivanja od Kralja nebeskoga,
 nego je bio plod od velike ljubavi i prigoruce:

nam ille, iuxta testim[onium] S. Ber[nardi],
amat ardenter, qui ita proprio inebriatur amore,
ut non cogitet maiestatem (ser. 7. sup. cant.).

50

zašto onî, po svidočbi S. Bernarda,
amat ardenter, {38a} qui ita proprio inebriatur amore,
ut non cogitet maiestatem: onî, veli S. Bernardo,
 Ijubi vruće, koi se tako opie vlastitom ljubavju,
 da ne misli, niti se osića od veličanstva Kralja svoga i Gospodina.

Ioan[nes] proprio amore inebriatus maiest[atem] Domini non cogitat

Ecce N. mysterium confidentiae Ioannis quoque
 recumbentis in caena super pectus Domini reseratum:
 nam hoc ipsissimo vino ardentissimi amoris erat etiam ille inebriatus adeo,
ut maiestatem non cogitet divini Magistri,
 minusque erubescat praesentia condiscipulorum,
 sed veluti infantulus ad gremium maternum confidenter recurrit,
 suxurus lac coelestis sapientiae.
 Unde canit S. Mater Ecclesia de illo in Officio:

fluenta Evangelii de ipso sacro Dominici pectoris fonte potavit.

Ecce quam *admirabile vas* in lucendo et continendo sit Ioannes,
 utpote in quo lucet tantus mutui amoris excessus
 et continentur adunatae omnes dignitates et gratiae.

Restat videndi quam admirabilius sit *opus Excelsi*
 in recreando et renascendo; illico finiemus.

PARS SECUNDA.

9. [471]

Ioan[nes] est opus excelsi per anthonomasiam

Sol in aspectu vas admirabile, opus Excelsi:
 sicut de sole in caelo physico,
 ita de dilectissimo {28b} discipulo Iesu Ioanne in caelo mystico S. Ecclesiae
 potest, imo debet dici quod sit *opus Excelsi* per anthonomasiam.

55

Ivan vlastitom ljubavju opivši se, ne misli o veličanstvu Gospodinovu
 Evo N. otajstvo slobode Ivanove,
 koi počiva na krilu Gospodinovu na očitoj večeri, otvoreno:
 zašto ovim istim vinom od ljubavi priužgane i on se bio opio tako,
 da ne misli od veličanstva i božanstva Meštira svoga i Gospodina,
 niti se stidi što su ondi ostali učenici,
 već kakono ditešće u krilo materino slobodno ide,
 za nasasnuti se mlika mudrosti nebeske.

60

I zato od njega S. M[ajka] Crkva danas
 po svem okolišu zemaljskomu pjeva:
fluenta Evangelii de ipso sacro Dominici pectoris fonte potavit:
 rieke, veli, Ivandelja iz istoga studenca prsa Gospodinovie
 pio je i zacrpao.

65

Sad promislite, bratjo moja, je li današnji S. Ivan jedan *sud čudnovati*,
 budući da u njemu sja toliko privršenje od ljubavi zajmene
 među njim i njegovim Meštrom božanstvenim Isusom,
 i zdržavahu se zajedno skupljene sve milosti i sva dostojanstva,
 koja su ostalim slugama Božiem na dile razdiljena.

70

Ostaje nam još promotriti kako je Ivan *opus Excelsi* (*per anthonomasiam*),
 dilo Privilokoga po izvrsnosti. Udalj ćemo svršiti.

DIO DRUGI.

9. [481]

Sol in aspectu vas admirabile, opus Excelsi:
 kako od sunca na nebū tilesnomu,
 onako od Ivana na nebū duhovnomu S. Crkve
 more se doisto reći da je po izvrsnitosti dilo Privilokoga.

Opus, nempe, tam stupendum, quam nec ars nec natura finita
producere illud potuit et efficere;
opus in quo excelsissimi artificis, Creatoris omnipotentis,
infinita resplendet bonitas, potentia et sapientia;
opus quod, nascendo in domo Zebedaei,
fuerat utique factum et creatum via ordinaria atque naturali,
sed, renascendo in monte Calvariae,
refectum est et recreatum virtute supernaturali.
Quam veritatem ut ostendam vobis clarioribus testimo niis,
ecce ascendo ad montem Calvariae
et, statuto pre oculis intellectus mei lumine fidei,
diligenter ob seruo quae ibi fiunt:
et video Iesum Redemptorem nostrum in cruce pendentem,
tribus clavis confixum
et sanguinem usque ad terram stillantem.
Qui cum consumasset opus nostrae redēptionis et implesset omnia,
quae scripta de illo fuerant per Prophetas,
demissis oculis vidit sub crucem Mariam, afflictissimam matrem suam,
et discipulum quem colimus hodierna luce ac celeb ramus, Ioannem,
qui non deseruerat div[inum] suum Magistrum,
sicut fecerunt reliqui discipuli, in summa eius necessitate et angustia,
tempore, scilicet, amarissimae suaे Passionis,
sed eum fuit secutus in comitatu afflictissimae Matris Mariae,
quam sustentando consolabatur usque ad Calvariam,
et in Calvaria sub cruce.
Tanta quippe charitate Ioannes Iesum diligebat,
quantam, sicut in Sac[ris] Cant[icis] scriptum est,
aquaē multae non potuerunt extinguere [8. 7.]:

5 {38b} Dilo, to jest, toliko čudnovato, koliko niti ga je mogao zanat učiniti,
ni narav svršena uploditi;
dilo u kom privisokoga Majstora svemogućega
neizmirno mogustvo, dobrota sja i mudrost;
dilo koje, porađajući se u kući Zebedeovoj,
10 bî doisto učinjeno i stvorenō načinom naravnim,
ali, priporadajući se na brdu od Kalvarie,
bî pričinjeno i pritvoreno svrhunaravnim načinom.
Koju istinu za ukazati vam bistro i osvidičiti ivandeoskim svidičbama
i posviđenjem SS. Naučit[eljâ],
15 evo uzhodim pametju mojom na Kalvariū

i vidim Isusa, Spasitelja našega,
gdi visi o tri klinca na križu,
20 i krv niz križ ciedi se iz rana njegovi tja do zemlje.
Koi kada dilo odkupljenja našega
i sva ona, koja biahu od njega pisana, podpuno izvrši,
spustivši oči svoje pod križ, ugleda priožalošćenu Majku svoju
i učenika koga svetkujemo danas i štujemo, Ivana,
25 koi ne biaše ostavio Meštira svoga nebeskoga,
kakono ostali učenici, u najvećoj potribi njegovoj,
u vrime, to jest, prigorke Muke,
nego ga je sledio s Mariom D[ivicom],
koju pridržavaše i razgovaraše tja do Kalvarie,
30 i pod križem na Kalvarii.
Tolikom bo ljubavlju Ivan Isusa ljubljaše,
koliku, kako je pisano u Sveti Pisma,
aquaē multae non potuerunt extinguere:
vode mloge nisu mogle ugasi:

omnes, nempe, torrentes pretiosi sanguinis,
 qui fluebat ex s[anc]tissimo eius corpore,
 omnia flumina opprobriorum {29a} et persecutionum,
 omnes grandines flagellorum et alaparum,
 totum denique diluvium poenarum,
 quas a perfidis Iudeis et crudelissimis militibus
 divinus Magister patiebatur,
 non potuerunt Ioannem a charitate eius separare,
 quia Ioannes, praeveniens S. Pauli dicta, factis clamabat:
quis me separabit a charitate Christi?

Tribulatio, an angustia, an periculum, an persecutio, an gladius?
 Numquam, numquam: *certus sum*, inquit,
quia neque mors, neque vita, neque Angeli, neque creatura alia
poterit me separare a charitate Dei, quae est in Christo Iesu (Rom. 8.),
 Magistro meo dilectissimo.
 In quo ardentissimo ac excessivo Ioannis amore
 quantum sibi Christus complacuerit,
 nulla lingua humana posset exprimere;
 unde amorem volens amore solvere,
 recordatus est testamenti
 quod in divina mente sua olim conscripserat, dicens:

disposui testamentum electis meis (Ps. 88. 4.),

quod tunc, antequam Patri spiritum redderet,
 aperire voluit et adimplere;
 itaque diversis electis suis reliquit haereditatem
 in diversis donis, dignitatibus et gratis suis,
 prout enumerat Apostolus, dicens:
et ipse dedit quosdam quidem Apostolos, &c.

35 vode, to jest, i potoci neprocinjene krvi
 koja se prolivaše,
 niti vode pogrda i psostvi,
 niti grād uدورaca i zaušnica,
 najposli vas potop muka,
 koje trpljaše Gospodin od prinevirnie Čifuta i vojnika nemilosrdnie,
 40 nie mogao ugasiti ljubavi Ivanove, niti njega rastaviti od Isusa,
 zašto {39a} Ivan, pritekavši riči Apošt[ola] Svetoga Pavla, dili vapiaše:
quis me separabit a charitate Christi?
 Tko će me rastaviti od ljubavi Isukrsta, Meštra moga?
 Jeda smutnja, ili žalost? Jeda pogibio, ili progonstvo? Nikada.
 Certus sum quia neque mors, neque vita: istinito, veli, niti smrt, ni život,
 niti Andeli, ni drugo nikakvo stvorenje
 moći će rastaviti mene od ljubavi Božje, koja je u Isusu Isukrstu,
 Meštru momu pripoljubljenomu.
 50 Koja priužgana ljubav
 koliko je Isusu ugodila i bila draga,
 nikakov jezik stvoreni nie vridan istomačiti:
 odkud ljubav ljubavju otući mu Gospodin platiti,
 spomenuo se* od testamenta, iliti od najposlidnje oporuke svoje,
 55 koju davno biaše u pameti svojoj božanstvenoj naredio i upisao,
 kako svidoči po Okrunjenomu Proroku Davidu, govoreći:
disposui testamentum electis meis:
 razredio sam, veli, i naredio odluku i oporuku moim obraniem,
 koju onda na križu, prie negoli duh svoi pridaće Ocu,
 otje otvoriti i izvršiti;
 60 i tako razlikim slugam svoim i obraniem ostavi i dade baštinu
 u razlikim darovma, dostojanstvi i milostma,
 kako pobraja Apošt[o], govoreći:
et ipse dedit quosdam Apostolos, &c.

* U tekstu: *budući se spomenuo*. Čitam *spomenuo se* prema latinskom *recordatus est*; inače bi period ostao bez glavne rečenice.

Et licet Ioannem in omni hac haereditate fecerit participem,
et quidem aliis praestantiores, ut supra ostendimus,
tamen adhuc ratus non satis ostendisse
excessum amoris sui erga Ioan[nem],
decrevit illi, ut alter Patriarcha Iacob filio suo Ioseph,
dare partem unam extra omnes alios,
et quidem pretiosissimam et excellentissimam,
hoc est B[eatam] V[irginem] Mariam in matrem.
Quod et fecit cum dixit illi: *ecce mater tua.*

Itaque ex tunc Ioannes non iam **{29b}** veneratur tantum Mariam ut materteram, **75**
sed amplectitur quoque, osculatur et servit ut propriae genitrici.

**<Ioannes consecratur filius Mariae,
quasi quoddam sac[ramentum] obtinetur>**

Mirabiliora tamen facta fuerant quando de Ioanne dixit Matri sua:
mulier, ecce filius tuus.
Quibus verbis ille, qui in domo Zebedaei natus fuerat
et creatus Ioannes, filius Salomae,
in monte Calvariae renatus est et recreatus quodammodo filius Mariae.

Mulier, inquit, ecce filius tuus, q[uasi] d[icat]:

mater dilectissima, ego in hoc mundo post te
rem chariorem Ioanne non habeo:
ecce igitur illum tibi creo et consecro in filium.
Nam sicut fidelibus meis omnibus volui relinquere me ipsum vivum
in figura panis,
ita tibi, mater dilectissima, pro tua consolatione me ipsum relinquo
sub figura Ioannis.

Accipe igitur et consolare: *ecce filius tuus.*

Vere igitur Ioannes est stupendum *opus Excelsi:*

quis enim tale opus, nisi excelsus et omnipotens Artifex, potuit efficere? **95**
Quis filium Salomae recreare in filium Mariae, nisi Creator solus?

65 I premda Ivana u svima ovim baštinama i drugim učini dionikom,
te doisto najizvrsnitiem, kako smo ukazali ozgor i iskušali,
sa svim tizim još mu se učini da nie zadosta ukazao
privršenja ljubavi svoje pram Ivanom;
zato odluči mu, kako drugi Jakov Patriarka sinu svom najdražemu Jozipu,
dati dio jedan izvan sviu ostalie,
te dio najizvrsniti,
to jest Mariu Divicu za mater.
Što i učini **{39b}** kadno mu reče s križa: *ecce mater tua:*
Ivane, veli, eto mati tvoja.
I od tada Ivan uze Mariu za mater, tako da ju ne samo štovaše kako tetku,
nego zagrljaše i služaše kako majku.

Al još čudnovatie stvari se dogodiše, kad Isus reče od Ivana Marii:
mulier, ecce filius tuus: ženska glavo, evo sin tvoj,
zašto po ovim ričma onâ, koi je u kući Zebedeovoj stvoren bio
i rođen sin Salome,
pritvori se na Kalvariji i priporodi u sina D[ivice] Marie.
Nut bolje promotrimo, molim, riči Isusove:
evo sin tvoj, veli Isus Materi svojoj dajući joj Ivana,
otiući njoj ovo reći:
majko moja pripoljubljena, ja na ovom svitu stvari draže
posli tebe neimam od Ivana:
njega ti dakle pritvaram, dajem i posvećujem za sina.
Zašto, kako sam svim moim pravovirnim otio ostaviti mene istoga živa
pod obličjem kruha i vina u svetom Sakramantu od Otara,
onako tebi, poljubljena majko moja, za razgovor tvoj i za utišenje
evo mene istoga ostavljam pod obličjem Ivanovim.
Primi ga dakle, majko moja, i utiši se: *ecce filius tuus:* evo sin tvoj.
Istinito dakle Ivan jest *opus Excelsi*, dilo Privilokoga,
per anthonomasiam, iliti po izvrsnitosti:
tako bo dilo drugi učiniti ne more, izvan sami Majstor privisoki.
Te tko bi sina Zebedeova i Salomina pričinio i pritvorio u sina Marina,
izvan sami Stvoritelj privisoki i primoguci?

Sed quid cunctor honorem doctrinae huius dare testimonis SS. D[octorum]
 Petri Damiani et Thomae Villan[ovani]?
 Primus enim serm[one] de hoc Sancto dicit:
sicut enim dixit Apostolis: «Hoc est corpus meum»,
ita dixit Mariae: «Ecce filius tuus».
Et sicut illis verbis factum est dominicum corpus,
ita ex quadam similitudine Ioan[nes] Evangelista
non solum filius Virginis consecratus est,
sed apud B[eatam] Virg[inem] quoddam sacramentum meruit obtinere.

Id ipsum confirmat docendo nos secundus, item ser[mone] de S. Io[anne]:

neque putemus, inquit, vacua illa verba Salvatoris fuisse:
non enim desunt viri pii, qui dicunt eum
qui verbo suo cuncta creavit

potuisse filium facere de non filio, quod si potuit {30a}, et fecit.

Atque ita, sicut dicendo «Hoc est corpus meum»
verum corpus fecit in azymo,
sic etiam dicendo «Hoc est filius tuus» amore filium fecit ex cognato,
non tamen natura, sed gratia.

Merito igitur Ioannes in renascentia sua et recreatione in filium Mariæ
 dicendus est *opus Excelsi*, seu omnipotentis Artificis.

O quanta vis amoris!

10. [472]

**Ioan[nes] mar[tyr] praestantissimus,
 utpote qui Christi Pass[ione] torquetur**

Nunc libere asseruerim, ut supra dicebam, quod Ioannes,
 sicut inter discipulos fuit discipulus div[ino] Magistro dilectissimus,
 inter Apostolos fidelissimus, inter Evangelistas
 in attingendis et describendis divinis mysteriis sublimissimus,
 inter doctores profundissimus, inter pastores vigilantissimus,
 inter Prophetas illuminatissimus, inter virgines castissimus,
 ita inter martyres fortissimus et praestantissimus,
 utpote qui sub cruce bibit eundem calicem,
 iuxta verbum Domini *calicem quidem meum bibetis*,
 quem bibebat Iesus in cruce, seu eamdem Passionem sustinuit.

100

115

5

10

Ali što sam zakasnio dati poštenje ove istine svidičbama SS. Naučiteljā,
 to jest S. Petra Damiana i S. Tome Villanovana?

Prvi u govorenju od ovoga učenika Isusova govori:

kako Isus reče Apoštolom: «Ovo jest tilo moje»,
onako reče Marii: «Ovî {40a} jest sin tvoj».

I kako onim ričma učinjeno jest Gospodinovo tilo,
tako po njekoju priliki Ivan Ivanđelišta
ne samo sin Divice bî posvećen,

105 nego kod B[lažene] D[ivice] niki sakramenat dostojan bî zadobiti.

Isto potvrđuje drugi ozgor rečeni Sveti, govoreći:

nemojmo sciniti da su isprazne one riči Spasitelja bile,
zašto ne mankaju ljudi bogoljubni koi govore da onî,
koi ričju svojom sva stvari,
mogao je i sina učiniti od ne sina, da ako je mogao, i učinio je.
I tako, kako rekavši «Ovo jest tilo moje»
istino tilo učini u pogači (ili u kruhu)
tako i govoreći «Ovî jest sin tvoj» ljubavju sina učini od rodjaka,
ali ne po naravi, nego po milosti.

Dostojno se dakle Ivan na prtvorenju svomu u sina Marina
 ima reći *dilo Prvisokoga*, iliti svemogućega Majstora.

Evo koliko je velika snaga od ljubavi!

10. [482]

Sada slobodno imam reći da Ivan,
 kako je među učenici Meštru božanstvenomu bio najdraži,
 među Apošt[oli] najvirniji, među Evandelištimi
 najviši u dosegnutju otajstvi božanstveni,
 među naučitelji najdublji, među pastiri najpomljivii,
 među Proroci najprosvitljenii, među divci najčistii,
 onako među mučenici najjači i najizvrsnitii,
 kakonoti onî koi je pod križem pio istu čašu Isusove Muke,
 po riči njegovoj: *calicem meum bibetis*: čašu moju piti cete.

Quia cum, sicut mox diximus, Ioannes fuerit consecratus
 filius Mariae et renatus atque recreatus,
 quodammodo dici potest idem fuisse in cruce,
 itaque easdem et poenas patiebatur, ibi in corpore,
 hic in corde excessive amante,
 unde exclamat doctiss[imus] Osorius (ap. cor. cop. con. de S. Io.):
o illustre martyrium, quem Christi dolores martyrem effecerunt!

Vere calicem Christi babit Ioannes, dum Christi Passione ipse torquetur.

Ecce observavimus N. et vidimus qualiter Ioan[nes]
 in coelo mystico, seu in Ecclesia,
 sicut sol in coelo physico est *vas admirabile*,
 in quo continentur coadunati
 omnes radii dignitatum, **{30b}** donorum et gratiarum
 et relucet excessus mutui inter ipsum et Iesum amoris;

qualiter est *opus Excelsi*, opus utique stupendum

et venerandum ipsis quoque spiritibus beatis,
 propter renascentiam suam et recreationem in filium Mariae V[irginis].
 Habemus, dilectissimi, in Ioanne quod veneremur;
 habemus et quod imitemur:
 quia Ioannes Dominum dilexit multum, multum et accepit a Domino:
 hic enim in Sac[ris] Pag[inis] dicit: *ego diligentes me diligo.*

Imitemus, frat[res], Ioannem pro posse in diligendo Deum,
 futuri participes, iuxta dilectionis meritum, eiusdem gratiae
 et futurae gloriae.

Novimus equidem quod, si miryadem hominum interrogarem:
 «Amas Deum? Amas Dominum Iesum?»,
 nullus non diceret: «Amo ex toto corde, amo super omnia».

Zašto budući, kako malo prie rekosmo, Ivan bio posvećen
 i priporođen sin Marie i prtvoren,
 po niki način slidi da imamo reći da isti biaše na križu i pod križem,
 i tako i muke iste trpljaše onî na križu u tilu,
 a ovî pod križem u srcu privršeno ljubećemu,
 odkud prinaučni Osorio **{40b}** vapiše:
o illustre martyrium, quem Christi dolores martyrem effecerunt!
 O sjajna mučeništva Ivanova, koga Isusove Muke mučenikom učiniše!
Vere calicem Christi babit Ioannes, dum Christi Passione ipse torquetur:
 doisto, veli, čašu Isukrstovu Ivan je popio,
 dok sê Mukom Isukrstovom on mučio.
 Evo promotrismo i vidismo, br[atjo], kako je Ivan
 na nebu duovnomu S. Crkve,
 kakono sunce na nebu tilesnomu, *vas admirabile*:
 sud čudnovati, u komu se zdrže skupljene
 sve zrake od dostojanstvâ, milostî i darova,
 i sja privršenje zajmene ljubavi,
 koja je među njim i Isusom, Meštrom njegovim.
 Vidismo po isti način kako je on *opus Excelsi*:
 dilo privisokoga Majstora po izvrsnitosti,
 dilo doisto čudnovato i za štovati se od istie duhova blaženie,
 zaradi priporođenja svoga i prtvorenja u sina Marie Divice.
 Imamo, dakle, bratjo, čemu se čuditi u Ivanu,
 al imamo i šta naslidovati:
 zato bo je Ivan mlogo primio od Gospodina,
 zašto je mlogo ljubio Gospodina, koi u SS. Listovi reče:
ego diligentes me diligo. ja ljubeće mene ljubim.
 Naslidujmo dakle N. Ivana koliko e moguće u ljubavi Meštra nebeskoga,
 za učiniti se dionici i milosti njegove i slave nebeske.

Ja ne sumljim da svi ljubimo ričju i jezikom,
 zašto, da upitam iljadu ljudi napose: «Ljubiš li Boga?»,
 ne bi nijednoga našao, koi bi rekao: «Ja ne ljubim», nego «Ljubim».

Sed si venitur ad probationem, o quam pauci invenimur Dei amatores!

Quia pauci legis eius et mandatorum observatores:

dilectionis, etenim, Dei probatio est mandatorum eius completio,

scripsit S. Aug[ustinus] (l. 1. de vis. inf.).

Auscultate N. quam peramanter super dilectione divina
nos irradiare contendit lucidissimus sol S. Ecclesiae Ioannes idem,
quem colimus hodie et celebramus,
radiis suaes, quam reliquit nobis scriptam, adhortationis:

*filiali mei, inquit, non diligamus verbo neque lingua,
sed opere et veritate* (1. Io. 3. 18.).

Si contenderitis Deum diligere opere et veritate
per observantiam et completionem eius legis et mandatorum,
proculdubio non deerit vobis praemium gratiae in hoc,
et sempiternae gloriae in futuro saeculo.

Amen.

Ali ako se dojde na iskušanje, o koliko se mali naode Boga ljubeći,
zašto su mali zakona i zapovidî njegovie obslužitelji.

A ovo je, b[ratjo] moja, iskušanje, ovo:

*dilectionis Dei probatio est mandatorum {41a} eius completio:
ljubljenja Božiega iskušanje jest zapovidî njegovi ispunjenje,
veli S. Agustin.*

50 Poslušajte koliko nas preljubeznivo ide prosvitljujući svrhu ljubavi Božie
isto sunce današnje S. Ivan,
koim se dičimo i koga slavimo,
zrakam ponukovanja svoga, koga nam je ostavio upisana:

*filiali mei, non diligamus verbo neque lingua,
sed opere {41b} et veritate.*

Sinci moi, ovo su riči njegove: sinci moi,
nemojmo ljubiti Boga ričju i jezikom, nego dilom i istinom.

55 Ako se dakle N. uzusilujete Boga ljubiti dilom i istinom,
po izvršenju zapovidî njegovi i zakona,
neće vam mankati plaća od milosti na ovomu,
a od slave vičnje na onomu svitu.

Amen.